

урахуванням верхніх меж ставок, оголошених міністром фінансів, і збільшується кожного року на рівень визначеної Головним управлінням статистики інфляції. В Болгарії податок на нерухоме майно найнижчий в Європі. Він нараховується з податкової оцінки нерухомого майна та визначається для кожного муніципалітету Муніципальною радою. Для нерухомості, що є основним житлом, податок нараховується зі знижкою 50%. Базою оподаткування є балансова вартість нерухомості, для приватних осіб – ціна нерухомості, що визначається податковою службою. Цікавим є такий досвід: якщо платник вносить податок раз на рік в повному обсязі до 31 березня, то отримує знижку в розмірі 5%. Податки на нерухомість вважаються найбільш ефективними саме на місцевому рівні. Це пов'язано з тим, що під час використання податку на нерухоме майно об'єкт оподаткування легко ідентифікувати, він має територіальну прив'язку, його не можна перемістити в іншу місцевість, як прибуток чи рухоме майно, ухиляючись від сплати податку. Податки на власність не зменшують податкову базу загальнодержавних податків та зборів; для них характерна стабільність надходжень, на відміну від податку на прибуток чи податку на додану вартість. Крім того, податок на майно можна розглядати і як плату за послуги влади для його захисту та утримання.

Відтак, зміна підходів до моделі формування доходів місцевих бюджетів має бути поміркованим та обґрунтованим процесом, узгодженим з історичним досвідом, сучасних станом та перспективами розвитку територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Буряченко А. Функціональна децентралізація та вдосконалення системи бюджетних відносин. *Фінанси України*. 2020. № 2. С. 19–29.
2. Кучеркова С. О. Формування місцевих бюджетів та напрями їх покращення в умовах децентралізації. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 1(80). С. 49-58. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.049.
3. Стефанчук Р., Музика-Стефанчук О. Зарубіжний досвід формування та функціонування місцевих бюджетів. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2021. № 1. С. 132–138.

Науковий керівник: Кучеркова С. О. доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Ціль сталого розвитку №8: Гідна праця та економічне зростання

Чикалова Є. В. lizacheknice@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

В ринковій економіці сектор домогосподарств є основним споживачем товарів і послуг, постачальником економічних ресурсів і учасником фінансового ринку. Сучасний етап розвитку національної економіки характеризується значною диференціацією доходів населення, спричиненою системною кризою, яка охопила всі сфери суспільного життя України та призвела до соціальної напруги, зниження економічної активності населення та появи суперечливої фінансової поведінки домогосподарств.

В умовах фінансової кризи приватні фінанси стають найбільш уразливою ланкою фінансової системи. Економічна нестабільність насамперед відбивається на широких верствах населення внаслідок зниження реальних і номінальних доходів, втрати частини пенсійних накопичень і соціальної поляризації. Своєю чергою це провокує падіння довіри до державної економічної політики та фінансових інститутів, а також посилює соціальну

напруженість у суспільстві та песимістичні очікування [1, с. 115].

Враховуючи складність розуміння категорії «заощадження», особливостей їх формування різними типами економічних суб'єктів, а не лише домогосподарствами, у науковій літературі існує сукупність підходів до розгляду видів як заощаджень загалом, так і видів заощаджень домогосподарств. Домогосподарства за своєю природою також є різними, з різними фінансовими можливостями, бажаннями та індивідуальними підходами до розпорядження власними коштами, можливо також виокремити окремі групи видів таких заощаджень за певною сукупністю класифікаційних ознак:

- за формою: організовані та неорганізовані;
- за наявністю мотивації: мотивовані, немотивовані;
- за термінами: короткострокові, середньострокові, довгострокові;
- за джерелом вкладення: депозитні кошти, інвестиційні ресурси, страхові ресурси;
- за формою розміщення: гроші, натуральна форма; фінансові інструменти;
- за способом утворення: легальні, нелегальні.

Заощадження населення є базовим показником, який характеризує обсяг доходів, які домашні господарства використовують не на покриття споживчих видатків, а для отримання додаткових вигід у майбутньому. Тобто, вони характеризують перевищення доходів населення над їх витратами. Слід відмітити, що сума заощаджень на пряму залежить від розміру доходів і витрат домашніх господарств.

В таблиці 1 наведена динаміка заощаджень населення України на основі даних Державної служби статистики України. З початку повномасштабного вторгнення в Україну офіційні дані щодо доходів і витрат населення України оновлювалися лише за 2021 р. Тому достатньо проблемним є проведення об'єктивної оцінки заощаджень населення, оскільки Держстат не наводить узагальнених даних заощаджень населення накопиченим підсумком взагалі.

Таблиця 1

Показники доходів, витрат та заощаджень населення України за 2017-2021 рр.,
млрд грн. [2]

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення
Доходи населення	2652,1	3248,7	3744,1	4045,2	4863,5	2211,4
Витрати населення	2621,4	3217,2	3756,5	3981,3	4855,8	2234,4
Заощадження населення, всього	30,6	31,5	-12,5	63,9	7,7	-22,9
в т.ч. приріст фінансових активів	62,7	54,4	27,9	108,5	44,4	-18,3
Темпи приросту заощаджень, %	-	2,9	139,6	411,2	-0,9	-

Наведені дані свідчать, що за 2017-2021 роки в Україні відмічалася стійка тенденція до зростання обсягів доходів населення. Споживчі витрати населення також зростали по роках.

Аналізуючи показники заощаджень населення слід відмітити нестійку динаміку даних індикаторів за періоди аналізу. Так у 2018 р. відмічалася незначне зростання їх обсягу до 31,5 млрд грн, наслідки пандемії Коронавірусу негативно позначилися на прирості заощаджень. Однак, у 2020 році населення максимально заощаджувало власні фінансові ресурси, показник становив 63,9 млрд грн, а 2021 р. характеризувався незначним обсягом заощаджень домогосподарств – на рівні 7,7 млрд грн, тобто населення вилучало кошти вкладені у банківські установи.

Таким чином, можна зробити висновок, що населення України, доходи якого в основному формувалися за рахунок заробітної плати і соціальної допомоги та інших

одержаних поточних трансфертів використовувалися на покриття поточних споживчих видатків і лише незначна частина акумулювалася у вигляді заощаджень.

Дослідження питання особливостей формування заощаджень домогосподарств дають підстави зробити висновок, що фінансова поведінка домогосподарства залежить від різних факторів, які визначають його структуру: політичні, економічні, соціальні, психологічні, культурні, демографічні та інші фактори.

Варто зауважити, що основними формами заощаджень домогосподарств залишаються вклади у банківські депозити, дорогоцінні метали, державні цінні папери та інвестування у нерухоме майно. Основними критеріями домогосподарства для вкладення вільних грошових коштів у відповідний актив є: доступність активу для інвестування на ринках; рівень прибутковості (дохідності) фінансової операції; рівень фінансового ризику; строковість вкладення коштів та їх повернення.

Список використаних джерел

1. Возняк Г. В., Каспшишак А. В. Детермінанти формування фінансової поведінки домогосподарств регіону в умовах сучасних викликів. *Регіональна економіка*. 2024. № 2. С. 114-126.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 12.04.2025 р.).

Науковий керівник: Чкан І. О., к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ESG – ФАКТОРИ ТА ТРЕНДИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Ціль 17: Партнерство заради стійкого розвитку

Фесенко А. roxy21504@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Абревіатура ESG розшифровується англійською як Environmental (навколишнє середовище), Social (соціальний аспект) та Governance (управління) – конкретні якісні та кількісні чинники, за якими оцінюють вплив бізнесу на екологію, суспільство та якість управління компаніями. Ці дані дозволяють отримувати інформацію про використання енергії, рівень викидів парникових газів, політику зайнятості, взаємодію з місцевими громадами та ефективність корпоративного управління. Завдяки аналізу цих показників інвестори, клієнти та інші зацікавлені сторони можуть оцінити успішність компанії у впровадженні принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності. Це, у свою чергу, може впливати на інвестиційну привабливість, репутацію компанії та її взаємовідносини з партнерами.

У сучасних умовах глобалізації та кліматичних змін ESG відіграє важливу роль у стратегічному розвитку бізнесу та державної політики. В Україні цей тренд набуває особливої актуальності через посилення міжнародних стандартів, необхідність залучення інвестицій та інтеграцію у світову економіку.

В Україні процес впровадження ESG – факторів охоплює кілька ключових напрямів, що сприяють сталому розвитку бізнесу. Ці фактори поділяються на три основні категорії: екологічні (Environmental), соціальні (Social) та управлінські (Governance), кожна з яких відіграє важливу роль у сучасних економічних процесах.

Екологічні фактори (Environmental)

Серед основних аспектів ESG особливе значення має екологічний фактор, який передбачає зменшення негативного впливу на навколишнє середовище шляхом